

206
MICHAELIS ALBERTI,
Med. Doct. & Pract.
EPISTOLA GRATULATORIA
In qua
MYSTERIUM NATU-
RÆ IN MEDICINA
EXPLICATUR,

AD
CLARISSIMUM NOBILISSIMUM ET ERUDITISSIMUM
DOMINUM
CHRISTOPHORUM Berghauer/
Gardeleg. Palæo Marchicum

*Amicum & Fautorem suum æstima-
tissimum*

Honores & Iura Doctoralia,
DISPUTATIONE INAUGURALI
De
MEDICINA SINE MEDICO,
OBTINENTEM.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
LITERIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP.

Pathol. gen.

217,2

Therap. 10.

CLARISSIMO ET NOBILISSIMO
DN. CHRISTOPHORO BERGHAUERO
D. MICHAEL ALBERTI

Ευπράττεν.

Deò antiqua illa pietas, nec inutilis peroratio, sed ne tam pensitanter & per veras Philosophandi rationes exculta, plus minus verò per religiosam & simplicissimam superstitionem æstimaata, inter mortales deprehenditur *Natura*, ut eandem famosioribus alias idolis & oraculis accensere, non prohibeat religionis & cultus, quibus ipsa adornata constat, frequens & solennis conspectus; quantis vero & ipsa *hyperbolicis* imò rectius *σπερμολογίας* in recentioribus ævis, rusticâ Philosophâ fuerit deprædicata, aut melius conspurcata, cuilibet *historia* gnaro facilius innotescit. Deploranda sane res est, quod præcox hominis mens ut plurimum ad *extrema* prolabatur, & vel *nimum agendo*, imaturam quid quod temerariam prodigalitatem suæ *credulitatis & libertatis opinandi* sistat, exhibeatque; vel *parum* aut plane *nihil* contribuendo tantam etiam in rebus conspicuis, & manibus ut ajunt palpabilibus *σκληροκαρδίαν* rigorosè foveat; ita sane in hoc negotio cum maximo scientiarum detrimento luctuose dolendum est, quod in debitis rerum respectibus hujus agentis primarii non digna & accurata habita sit pensitatio; sed vel eandem aut *omnibus applicando*, aut *omnibus denegando*, tempus & labor teratur: A priori in omnium fere ora radicata est hujus *Natura* appellatio, ut quicquid hodie per suas causas in debita convenientia demonstrari debuerat, non nisi naturam accusando, pensum eruditionis in qualibet re absolutum videas. Aut quod simplicius & forte etiam certius dictum sit, ignorantia rei cum *natura* incusatione, purgatur, quod rustica Philosophia enunciat: es hat seine *Natur*: paulo altioris verò conditionis extra plebem positi & de majori sapientia fantes homines, asserunt: es hat seine *Natur* so. A posteriori ministras & vicarias causas

tot

tot potentiis & qualitatibus exornatas excogitatas, perpicies,
quibus, verbis magis inanibus oneratum, quam certis & firmis
substantialibus causis ornatum cernes *philosophum*; aut *materia*
earundemq; *accidentibus* nude inhaerendo, naturæ v. res omni
severitate relegant, excludant, negligunt. Hæc talia ad sin-
gula in vastissimo mundani systematis ambitu uberius latius-
que applicare, cum jam nec spatium nec tempus ardeat, suf-
ficiet in *Microcosmo* *Mysterium* principis talis agentis paulo in-
dulgentius prælibata parva enarratione celeberrimorum
causam & effectuum, imo & ex libertate philosophandi paulo
vicinius & propius introspicere & fertiliores plenioresque
fructus ex hoc *Mysterio* in Medica præcipue segete pro-
germinantes, enucleare & apponere. Neque vero in hoc
proposito meum est religiosam hanc naturæ æstimationem,
prosequi & historicè ejusdem *cultum*, *originem*, *auxiliumque* à
prima linea depingere, cum adhuc propius *Ciceronem* hujus
naturæ tantam venerationem habuisse constet, quod & Deo-
rum *naturas* sacro quasi cultu & pia meditatione concipere &
explicare dignum judicaverit, quantumcunque ad divinum
cultum ejusdem notitia faciet; hiscè verbis in *lib. III. de Fini-*
bus cordate confessus: *nec pietas vero adversus Deos nec quan-*
tas gratia debeat, *sine explicatione naturæ intelligi potest* &c.
Quamquam talia ad *Mysterium naturæ* designandum faciant,
in nostris potius terminis procurrentes, talia etiam per lustra-
turi, quæ Medico præprimis *necessaria*, *utilia*, & *jucunda* erunt,
quibus *scientiæ* & *conscientiæ* suæ *rectè* & *certè* satisfacere
commodissimè valeat. In nullo certe tempore adeò sollici-
ta, supplex & sacra fuit *felicitatis Medica* exoratio, nisi nostris
jam nitentibus annis, ubi hujus *Mysterii* turpissima neglectio
deleterias strages quasi ex *Panthoræ* pyxide (ita & Medicorum
tecte asservatis taliter dictis arcanis, quæ curiositas homi-
num tandem in *praxin* ipsam rapere gestit) in ægrotan-
tia & invalida corpora præcipiti lapsu introduxit. Alienior
longe ab hac antiqua est *Medicina*, quæ potius ad *artem* pro-
vocando, & hanc, ex *naturæ mysticæ* operositate addiscendo, se-
rio quasi per omnem conscientiam non negligendo, inculcat,

docet, flagitat. Ita recte *divus senex Hippocrates*, ne quidquam reficeat, *summa Medicina arcana, constanter & sincere* indicat; indicat *brevitatem vite*, docet *artem esse longam*, subjungit *tempus esse praeceptis*, apperit ultro *mysterium perinde medicum, experimentum esse periculosum* (rectius *fallax*, nam haec explicatio *adequate* in nostras hodiernas *tentatiunculas* cadit, quas mirum in modum quis plurimorum Medicorum nescit invertere & „torquere, ut quandoque bonum enatū morbi eventum, Medicus suo artificio & experimentis saepe numero satis praeposteris, & patiens persuasione Medici vel de Medico eidem „hoc attribuat: & huc rite cadit quod *πολυμαθές ατος D. Stablius, Praeceptor & Patronus meus Excellentissimus in Dissertatione Februum Historiam in genere explicante*, tales, inter reliqua, *πολυπραγμοσύναις* solertissime & accuratissime ex Medicina prescribendo & rejiciendo thes. 13. p. 36. edisserit, quae verba cum arcanum Medicum continent hic allegare omnino dignum est: *Suboluit hoc* (sc. *frivola illa applicatio bonorum eventuum suis tentatiunculis*) *fere multis jam vel de ipsa plebe importune syllogizantibus, hominibus, quod Logica Medicorum plures terminos in syllogismis admittat, dum convalescente patiente perpetuo & non raro vel sitis ambitiose, imò imperiose & avarae pro artificio suo & praestito officio (ne divinae quidem benedictionis inter haec admissa mentione) concludant: Rebus autem male cedentibus unice in malam constitutionem, & debilem & imparem naturam, aerem, caelum, sidera, imò tunc maxime in divinam voluntatem culpam potius conferant; qui ut videri velint privative defectu aliquo, aut positive admissio aliquo errore, causae instrumentalis in his eventibus, rationem habuisse. Quae ipsa posterior excusatio sane non nisi turpissimam ἀγνοίαν & ἀπειρίαν Medicam cuilibet prudenti indicat: in quo quidem casu insimul pulchre à Medicis à priori edoctus vulgus Medicæ loquacitati indulget & cedit, modestius annuendo: es hat dem Herrn Medico bey diesem Patienten das Glück nicht gewolt. Et in eo tota successus & eventus morbi aetiologia posita: Et quis hic non erubescit Medicum homicidii insimulare. Hippocrates talem Medicum reum agit in *Lege* dicendo: *Imperitia (tal) malus est thesaurus & infelices opes iis, qui eam possident,*) addit deniq; Hippocrates laudatus: *judicium in Medicina est difficile. Non ineleganter Heurnius in suo commentario artem medicam principalissime in cognitione naturae positam esse asserit; addit: ardua enim est naturae nostrae contemplatio. O quantum non mysterium! periculum naturae imminens ex natura cognoscere, cum natura avertere; Etsi ipsum divum senem vel ruditer tantum aspiciamus, quidni singulis artificibus Medicis, naturam**

pra-

præponit, quasi ex illa unicè petendum sit, quid agere, & quomodo
 artem suam perite & convenienter & utiliter instruere debeat Medi-
 cus: inculcat præterea adeò sollicitè, quod ars obtemperare debeat
 naturæ, non natura arti: Quod non *Mysterium*? discere à natura,
 quod ipsi naturæ salutare & utile est. Galenus, qui & ipse strenuè in *Hip-
 pocratem* commentatus in eo pari religionè artem naturæ subjungit, & hanc
 morborum medicatricem, illam vero hujus ministram esse constanter edo-
 cet. Et profectò talis Hodegeta non futilem fortunæ concursus expectat,
 sed sibi sufficiens agit, quæ certa, quæ salutaria, quæ firma sunt. Audien-
 dus certè *Hippocrates* in *Lib. de Loc. in Hom.* quantum tribuat fortunæ, &
 quantum tribuat arti & Scientiæ; & quantum ipsi fortuna longe aliud quid
 designet, quam illud Idololum quod nostris hodie Medicis Sacrum est. Illud
 est fortunatum & infortunatum dicit *Venerabilis Senes*, quod rectè factum,
 & quod non rectè factum est. Unde vero hoc addiscitur, nisi à Natura?
 quæ sibi convenientia eligit, agit, poscit. Pulchrum profectò *Mysterium*,
 Natura se ipsam curat. Scandalosum sanè imo detestabile plurimis Me-
 dicorum est, à natura discere, ad naturam provocare, naturæ obtempe-
 rare: & licet toties exclamatum audias quod Medicus debeat esse Naturæ
 Minister, non Magister, videsis in Praxi Medica, an non Medicus po-
 tius Magistrum se gerere gestiatur, quam Ministrum agere, amet; sed id
 ipsum pessimo cum successu, similique eventu. Inde scaturiunt fontes
 illi imperitiæ, naturæ salutare motus modo coercere, suppressere, isti
 quavis temeritate & violentia resistere, loco temperationis; modo sopire,
 & obtundere loco lenitionis; & si Medicus taliter neque temperare, neque
 lenire sua methodo suisque truculentis arcanis ultrò potest, tunc prope-
 diem ad confortantia, spiritus rescipientia, cardiaca, analeptica, nervina & hujus
 fuci alia anxie confugit, meditatur, pingit & præscribit; & reficit & reficit,
 per diem & noctem, & nihil reficit nisi majores anxietates, virium gra-
 viores languores, pessimaque alia. Quantum non *Mysterium*! Natura
 evidentissime Medicum convincit, malè gestæ suæ praxeos. Quis non
 suæ authoritati gravem violationem illatam fuisse autumat, cui vel di-
 gitis naturæ salutare motus, contrarii suæ scientiæ & experientiæ præmon-
 strantur. Et hi ipsi profectò tales Naturæ Medicinas non attendendo, mi-
 nimùm sese ut Medicos, neutiquam ut Naturæ Ministros, sed ut Destru-
 ctiores Naturæ, hostes, & in tanta turba & cœtu factiosos, rebelles se ge-
 runt & offerunt. Quid hic de misera spirituum & quandoque automatica
 influenza & concursu ad actus vitales etiam in aliis corporibus ludicrè fa-
 bulatur, non meretur jam vel minima expositione & detectione illius quod
 πῆλτος ψεύδος dicitur enodari; cum hæc talia liquidius & verius ex-
 asciata & docta prostent; inde sapienti sat. Quod Medici in Naturæ mo-
 tibus examinandis trepidant, non aliunde quam ex inscitia à priori, quid
 Natura sit, petendum; nesciunt in quam classem eandem redigere aut
 quomodocunque illam considerare debeant, quorsum respiciunt ubique

inanes conceptus, ubique nihil, nihil solidi; hinc paulo notiori termino
Spiritus, vel exquisitam corporis *structuram*, vel etiam *voluntatem divinam*
pro explicandis saluberrimis effectibus, appellant, & hanc ultimam eò me-
lius, quia hujus firmitas & constantia, firmitatem & constantiam hypothe-
ses adjuvare possit: Illa vero dissipabilia, fragilia & corruptioni proximè
obnoxia dissipabilem & fragilem Theoriam reddere queant; nec est, quod
impatiens illa Philosophia (ut ἀφιλοσοφία talem allegare liceat) hujus
Naturæ egregios effectus, vires & operationes qualitercunque infringere pos-
sit, aut quempiam stultitiæ contra omnem sanam philosophandi methodum
arguere valeat, qui tales Naturæ egregios effectus, præ crassa, fragili,
stupida & omnibus vicissitudinibus & periculis obnoxia materiali substan-
tia, æstimat, attendit, & sollicitè imitatur. In hac enim latitat Mysterium
totius Medicinæ, *Nosse Naturam, nosse ejus actus & fines & ipsi prudenter
obtemperare.* Quantum vero lucis & mystici attulerit communis Medico-
rum Logica subsumptio de *possibilitatibus & qualitatibus Materie*; quan-
tum salutis comportaverit Medicorum Metaphysica, quot ægros restitue-
rit *Mathematica* particularum vel τῆ materialis νοσῆσις dimensio, quili-
bet peritus profiteri & attestari potest: quantum vero *morales* respectus, &
Naturæ considerationes in Medicina profecerint, testatur cum saluberrimo
fructu deo benedicente *quotidiana praxis.* Quantum non Mysterium,
quanta non salus Naturæ in Medicina! Sine *Natura* omnia *accidentalia*,
symptomata, *morbida*, *passiva* censentur, præcipiti lapsu in interitum la-
bentia, quibus ars nuda (rectius opificium Medicum) succurrit, & illa
morbida curare debet, etiam curaret, si posset, maxime verò non potest:
Quod si e contra *naturæ actus*, ut actus, (necessitate tali debita, qua cor-
pus suum *Natura* salvare debeat, sic fieri debentes,) activi *motus* non ut
aliquid passivum, digne considerantur, moderatè *promoventur*, *expediuntur*,
facilitantur, quid inde eveniat, docet *sana ratio* à priori & confir-
mat effectus à posteriori. Quot ægros integrè restitutos, & rectè curatos
cernere licet v. g. à *Febre intermittente*, in qua & *frigus* & *æstus* ut *mor-
bida* symptomata judicata, illis per Logicum processum à priori tali judi-
cio quovis modo si resistatur, & in paroxysmo frigoris patientem in cliba-
num calefactum conjicias, & in paroxysmo æstus in frigidissimam glaciem
reponas, sic hac methodo optime resisteretur morbidis illis effectibus; nam
& hinc valeret, illud inter fœminas notum diæterium, quod τὸ multum, mul-
tum operetur & valeat: Viel hilft viel: at vero reminiscor alicujus objectio-
nis, hanc quidem methodum generaliter probantem, sed specialiore praxin
& selectum medicamentorum nimis crassum esse, æstimantem: unde præsta-
rent frigida moderata (addunt quidem moderata, quibus vero moderatum
& fortissimum in re unum idemque, licet in verbis dissonent,) & calida tem-
perata (quod vocabulum æquale patitur fatum) illa vel vegetabilia, ut ra-
dices, semina refrigerantia, quandoque Terrea (sed nescio quo usu actualis
refrigerationis) uno nudi Cancrorum oculi, Acida mineralia, quandoque
ad.

a dstringentia sæpius satis assumpta: hæc ut plurimum sub nomine *temperatioris caloris* veniunt, quæ tamen nihilò minus *fortissimum* calorem inducunt, & *anxiè* afficiunt patientem: præcipuè cum ad *malignitatem* qualemcunque febrilem præoccupandam & extinguendam talia opponuntur, quæ sub hoc titulo in nostra *Materia Medica* vehementer sanguinem exæstuant, & turgesciunt; debitas vero *secretiones* & *excretiones* impediunt, turbant & invertunt: quid & quantum *salutaris* inde eveniat docet effectus: ut plurimum taliter tractatæ febres parturiunt, *oppilationes* pertinacissimas viscerum, *febres lentas*, *hecticas*, *hydropes*, *perpetuos languores*, *Malu graviora spastica*, *hypocondriaca* &c. lugent misere taliter cruciati magno numero: exempla sunt odiosa. Quid vero efficiat *motum* illum à *natura* suscitatum constrictorium suppeditatis talibus, finem ejus, nempe *emollitionem*, *lubricationem*, *diluitionem* materiæ spissæ, tenacis ita dictas primas vias *Mesenterium Hepar Lienem* obstipantis, intendentibus & *facilitantibus*, promoveri, motum vero expulsiorem perinde à *Natura* rationali consilio susceptum, debito *regimine* tantum fovere, ut utrisque hisce motibus *evacuaciones ordinatè* & *convenienter* succedant, non prætimendo *motus rebelles* & turbulentos, & resistendo iisdem *opiatibus*, *adstringentibus*, specialissime famoso illo pulvere Jesuitarum *Chin Chinæ*, (quæ ut plurimum etiam *salutaribus motibus* obtruduntur) nec ullis aliis tentatiunculis, *Vomitoriis*, *purgationibus*, *Venæsectionibus* plane vel penitus *imperite* vel totidem *ἀνυγως* succurrendo, sed quid sibi relicta *Natura* placidè, temperatè, proportionatè, & jugi debiti ordinis successu *salutaris* efficiat & perficiat, quilibet *salutaris* praxeos *Medicæ* eventus testabitur. Quod non *arcanum*, quod non *Mysterium Naturæ in Medicina*. Possent quidem hoc *Mysterium* latius detegi in negotio præcipuè *Inflammationis*, nisi illud ab *Excell. D. D. Stablio* in *Disp. de Autocratia Naturæ* longe exquisitius pertractatum esset. Hæ interim considerationes, quæ juxta Hippocratis *fortunam* docent, quo modo *Medicus rectè* agere debeat in *Medicina*, pollicentur *salutarem* subinde *Medici* operam, imo ex bona & justa hujus *Mysterii* comprehensione & notitia non nisi certa, firma & bona *praxis* merito expectari debet. Firmus hæc talia sentiens, confirmor ultro in hoc *arcano Medico*, quod *Natura* sibi constans etiam si ne *Medici* opitulatione & auxilio, morbos in suo corpore subnatos vel in suum domicilium introductos optime *curet* & *resituat*: quod axioma uti totum *practicum Clinicum* est, ita etiam *Hippocrati* in maximam laudem cedit, qui primus hujus prudentissimi *phenomeni practici* sapiens observator fuit, & illis etiam longissimam maximamque conciliabit gloriam, qui ut restauratores talium saluberrimarum rerum *practicarum*, non *inventionum* aut *curiosarum tentatiuncularum*, sed *familiarissimorum* & *utilisimorum* eventuum, qui sunt *res facti*, dextros, fidos & solertes sese præbent: Quis enim rustico homini, *vulnera*, *Febres*, *Inflammationes* &c. *curat*, & *resituit*, nisi unice prudentissima *Natura*, cujus *Mysterium in Medicina* brevibus designare lubuit. Decuit vero etiam in Honorem, *Clarissimi Nobilissimi & Erudi-*

rudi-

ruditissimi Domini Candidati Amici & fautoris sui admodum honorandi occasione qua ad mentem Excellentissimi D. D. Præsidis sui Medicinam sine Medico publicè doctissimo Specimine, pro obtinendis illis præmiis suorum jam diutius maturorum laudabilium & egregiorum studiorum, sistit, epistolio quodam gratulatorio, ipsi meum integerrimum amorem & pium gaudium de istis honoribus, significare & obfirmare. Et sicuti tua fides, Amor, & benevolentia in me præoptabili tua conversatione & jugi amœno colloquio, me tibi totum tradidit, ita dignum judico, publicè Te honorare, & integritatem tuam laudibus pluribus exornare; De studiis tuis quod hic addo encomium, profecto non est superfluum, nec blanditiis cicuratum; sed ex vero ex scientia & conscientia promam illa quæ reticere improbum esset. Aggressus es studium Medicum ita maturitate animi & judicii, ut egregios fructus expectare certò licuerit. In ipso progressu talia summa animi propensione pertractasti, quæ necessaria & quæ utilia fuerunt, in Summa, talia, quæ Medicum verum ornant & decent; quæ vero ἀλλότεια Medicinam potius offendentia, quam ornantia, illa ipsemet probe agnoscendo, uti decuit ita etiam solerter evitaſti, ne inani scientiarum incertarum farragine turgeas, & vera saluari Medicina egeas. In meis laboribus Medicis ut omnibus aliis longe minimis & tenuissimis, assiduum, eruditè etiam singula ruminantem & præstantissimum Te præbuiſti, ut me minimum neque te unquam horum laborum pœnitebit. Disputatio, quam sub meo præsidio tibi & mihi ab Amplissima facultate Medica gratiosè concessum fuit, defendere, testimonium exhibet, tuæ industriæ & assiduitatis; quibus omnibus & singulis omni cura, vigilantia, & solertia fideliter incubuisti, ut profectus tui laudatissimi & egregii omnino mereantur publicè prædicari. Confirmat hanc laudem ultrò praxeos studium, quod indefesso labore & quavis occasione Theoretico jungere prudenter allaborasti. Ultimum quod addere restat, candida mea est gratulatio; sint tibi honores hi salubres primitiæ plurium succedentium tuorum studiorum præmiorum & honorum. Adspiret divina benedictio omnibus tuis conaminibus: praxis tua reliqua sit salutaris & longinqua; & perge tali successu pulcherrimos in arte Medica videre & experiri fructus, sic verus manebis & eris Medicus & justus naturæ Minister. Faveat clementissimus Deus singulis tuis cœptis; confirmet robur, sanitatem & reliquas tuas vires, & largissimè omnem benedictionem in Te effundat, Quo ipso sempiternæ divinæ gratiæ Te commendo. Vale & Fave.

Dabam Halæ Magd, Mense Febr.

1707.